

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 120 Lei

Pe jumătate

de an . . . 60 Lei

Exemplarul . . . 3 Lei

INSERȚIUNI

reclame după învoială

ROMÂNUL

REDAȚIA

și

ADMINISTRAȚIA

ARAD,

Strada Meștanu No.

Tip. „Erdélyi Hirlap”

Apare săptămânal sub îngrijirea organizației Tinerimei Național Tărăniste.

Criză.

Mândra noastră țară geme, de nouă ani zile, strivită fiind sub călcăiul despotismului miop și destrănat, protector al tuturor rețelilor ce s'a u abătut asupra ei în acest interval de timp. Dăgăvită acestui despotism încurajator a țărălelegilor țara se găsește într'un impas ce pune pe grija pe fiecare dintre aceia cari mai au în inimile lor o picătură de dragoste către ea.

Viața economică a României este viața unui paralic. Comerț și industrie aproape inexistent. Si dacă îl raportăm la aspirațiile rașionale noastre, ale Românilor, putem zice, fără teamă, de a putea fi conțraziși, este ea desăvârșire inexistent. Cel ce există în viața noastră, acaparat de străini, este sfișitor și exploafator, a tot ce ar putea fi în viața noastră fond național. Este de altfel clar că cei ce dețin astăzi bogățiile țării să nu se gândească la mâine, căci ei, gândeșușii de la viitorul nașionei zise dominante, dar, de fapt exploafată, nu au nici o legătură cu mâine.

Aceoași este situația pe teren cultural, în care de producțiuni s'au făcut, se fac, sau isbușit însă. Din masa de milioane nu au ales valorile reale cari să ducă la triumf energia creatoare, care dăinuște mocnind în stratele latășilor orientali.

Conducătorii de azi ai țării sunt mai mult preocupați de păstrarea situației lor decât de îndatoririle ce le-au față de țară în truntea căreia s'au așezat nechemăși și nedoriți.

Administrația resimte, mai mult ca oricare din organismele țării urmările nefaste ale africanismului, cum s'ar traduce salbașcul egoism, fie de clasă, fie de partid, ce s'a înțipit ghiarele în trupul biete țări.

Dacă anul trece în revistă toate organele cari dau viață statului nostru, constatările ar fi aceleași, lamentabile, pretoluștinate.

Le-am zis acestei situații criză, în nădejdea că ea ar fi trecătoare. Dar criza se resimte și în rândurile noastre. Suntem lipiți momentan și de «oameni», cari să scoată țara din impasul în care se găsește. Nu avem elemente viguroase, cinstite cari să ardească într'o astfel de înțreprindere. Nădejzile noastre, de și le mai avem, sunt slabe, căci atunci când nefastele apucături, venite de barbari, ating și timpul primar trebuie să treacă cei ce vor salva viitorul, nu mai putem fi tari în credințele noastre.

Situația proastă ce o avem între poezile europene ne-am creat-o singuri, și vor spune latinii după ce se vor reînțorace la vetrele lor, la sprijinul cărora am călășat, căci deși suntem milioane, totuși nu suntem nicăeri.

Populația Munților Apuseni.

Ancheta din Arad a „Societății de Măine”.

În legătură cu inițiativa guvernului de a da o rezolvire cât mai completă problemei Moșilor, «Societatea de Măine» a convocat o anchetă în Arad, invitând persoanele mai bine inițiate în această privință. Ancheta aceasta s'a ținut acum Duminică în 2 Oct. c.ert. în sala mare a Primăriei Arad, la orele 10.

Directorul revistei Dl. Ioan Clopoșel a făcut o expunere asupra stărilor reale din Munții Apuseni.

În primul rând D-Sa a afirmat, că problema populației muntoase este insuficient cercetată, din care cauză s'ar comite mari greșeli, angajându-se forțe și bugete pentru soluții necomplete.

Conferențiarul a arătat, că pentru satisfacerea multiplelor nevoi există o serie întregă de probleme. — unele de imediată actualitate, iar altele cari necesită un studiu mai îndelung și mai aprofundat.

Între problemele ce reclamă o imediată rezolvire cea mai urgentă este întemeierea de linii ferate și de șosele. — Îndeosebi o linie ferată de la Vascau — Ciuci — Hălmgăiu — Brad — Deva, și una de la Cluj — Cămpeni — Abrud — Brad — Deva. — apoi șosele cari se lege Arieșul cu Vascaul — Huiedintul — Hălmgăiu sunt indispensabile. Călea ferată și șoseaua înlesnește valorificarea produselor din munți, deosebi a lemnului, lapteului, fructelor, precum valorificarea economiei de vite.

Altă problemă urgentă este cftinirea tarifului pentru transporturi. Se impune apoi eliberarea certificatelor de lucru în lemeiul cărora muncitorii să poată obține mari favoruri pe călea ferată.

Stăruște pe lung asupra meseriilor din munți cari dau cam 5%, asupra familiilor înșlărite cari dau alte 5%, asupra situației mizerilor cari dau vreo, alte 10%, iar restul 75-80% le dau muncitorii forestieri. Majoritatea locuitorilor sunt nevoiți să bată toate drumurile și prin peregrinări fără sfârșit să-și găsească ocazie de muncă pe înținșele șesuri, la secere, coasă, sapă, cules, la reparații de geamuri, butoaie și alte vase.

Vagabundajul are și părți bune pentru că cruță hntrețul pentru cai, sunt adăpostii gratis și să aprovizionează eflinșcu cerealele dela șes, căci prețul acestor cereale în munți este cu 100% mai scump.

Dar drumoșia lor are mai multe lături rele pentru că își neglijează vetrele, femeile să epuisează fizicește prin îndeplinirea tuturor muncilor de acasă. — copii sunt reținuși dela școală, deci analfabetismul este de 90% iar în plus sunt dijmuiți la întoarcere de numeroasele cărciumi și mori de pe lângă ape.

Să face necesar un ajutor imediat din partea Statului pentru acești oameni, deosebi pentru muncitorii forestieri prin înținșarea unor birouri de lucru cari să stoarcă anteprenorilor garanții de munca, majorări de salarii și acouturi pentru familiile rămase acasă.

O altă problemă actuală este acordarea unei libertăți mai mari pentru exploafări de mine, pentru că actualemente țărăanii cu toate că cunosc locuri cu straturi de aur, nu le arată deocarece întinșină multe dificultăți pentru obținerea concesiilor de exploafare.

Problemele ce necesită o cercetare mai amplă și mai îndelungă sunt următoarele:

Mai tare ca Dracul.

Ci-că odată un flăcău sărac lipit pământului, nu șliu de unde, a auzit că pi dracul poate să îmbogățescă pe om, nu numai Dumnezeu.

Așa, într'o zi, sătul de atâta sărăcie lucie, flăcăul cu pricina a pornit în lumea albă, să caute pe diavolul negru, să-l roage să-l îmbogățescă și pe el.

N'a trebuit ca voinicul să meargă prea mult, că, vorba românului: «Pe dracul îl găsești peste tot locul când îl cauți»; așa că, de cum a intrat flăcăul într'o pădure mare, numai ce se văzu față în față, pe o cărare, cu un alt voinic, mare și spătos, călare pe un cal negru lucios.

— Încotro ți-e călea și pe cine cauți. Irate, în pădurea asta mare? — întrebă călărețul, dând binețe flăcăului.

— Ia, am plecat să caut pe dracu, — răspune întrebatul.

— Te-a bătut norocul, voinice, că uite, chiar eu sunt cel pe cere îl cauți, — și sarșală se făcu o văpae.

Flăcăul rămase încremenit de ce văzu, însă își ținu firea și îi zise șanșos:

— Dacă tu ești încornoratul, să-ți fac o întrebare.

— Fă-mi, trandafir frumos.

— Adevărat, că tu poți îmbogăți pe săraci?

— Adevărat, — răspune ucigă-l toaca. — Păi atunci să mă îmbogățești și pe mine; să trăesc fericit, măcar doi-trei ani și pe urmă să mor, că destul am trăit în calicie.

— Să te îmbogățesc, de ce nu, dar cu o condiție.

— Care?

— Când vei muri, să-mi dai mie sufletul.

— Dăruit să-ți fie... Dar să-mi spui cum ai să faci ca să mă îmbogățești?

— Asta e taina mea... E destul să știi că mă bag slugă la tine și bogăția va veni singură!

— Să mă slujești ca un argat?

— Tocmai așa!

— Și ai să faci tot ce ți-o zice gu?

— Orice îmi vei cere, se va implini.

— Dar dacă nu vei putea face tot ce ți-o cere.

— De nu voi putea face tot, să pierd dreptul asupra sufletului tău și să-mi j-au tălpășita, pe ici încolo.

— Bine, așa să fie, — zise omul nostru și, bătând palma cu dracul, pornică pe cărare amândoi până ce au ajuns în marginea unui sat.

Aci, dracul zice:

— Stăpâne, înclide ochii, timp cât bei un pahar cu apă.

Flăcăul făcu așa.

Când a deschis apoi ochii, ce să vezi? Răsărise ca din pământ o casă de om chibbur, cu ogradă largă, împrejmuată, cu pătule de porumb pline, cu hambare de grâu, cu boi, cu vaci, cu porci, cu oi, cu o spuză de păsăret: găște, curci găini, rațe, și câte toate bunătățile pământului.

Apoi își văzu argatul — adică pe ucigă-l crucea, — făcând orând în ogradă, zble-rând cât putea:

I. Revizuirea reformei agrare, creînduse posibilități largi de venituri pentru populația bășinașă.

II. Intenzificarea mineritului susținut de Stat, ca și celui particular.

III. Intemeierea de fabrici pentru produsele forestiere.

IV. Acordare de credit eficient pentru țărani de aici.

V. Inființarea de cooperative conduse de însuși țărani pentru care să face necesară o instrucție cooperatistă prealabilă, — actualmente țărani plătesc dobânzi până la 40%, — iar cooperativele făcute în pripă de către administrație sunt nevoite să plătească centratei cooperativei chiar și 14%.

În general salvarea nu poate fi găsită de cât într-o autonomie administrativă locală dezvoltată și în crearea de posesoritate prețutindeni conform administrării vechilor bunuri urbariale.

Conferențiarul a vorbit apoi pe larg despre situația nenorocită a școlii din munți, care n'a fost nici barem impropriată cu

păduri pentru ași asigura lemnul de foc necesar ținării cursurilor. Multe școli în Bihor își intrerup lecțiunile din cauza lipsei lemnului de foc acolo sub codrii seculari.

Conferința a durat 1 și jum. oră după care s'a deschis o discuție asupra stărilor din regiunea muntoasă a județului Arad. Au luat cuvântul D-nii M. Popescu, Dr. Coșoiu, Dr. Cucu și alții, iar o expunere frumoasă asupra plasei Hălmaaj a făcut D-l T. Mager interesând mult pe toți cei de față.

În urma a luat cuvânt D-l V. Goldiș I. ministru, care a mulțumit conferențiarului I. Clopoșel pentru înfățișarea complexului vast de probleme ale munților și a arătat că asemenea ședințe, ca cea de azi, au o rădăcină importantă pentru că numai din ele poate răsări acea opinie publică energică și în stare a influența factorii de stat pentru luarea măsurilor ce se impun.

La ora 12 și jum. s'a încheiat foarte interesanta anchetă convocată de «Societatea de mâine».

Congresul presei latine.

Acest modest organ în editorialul său din numărul trecut a adus și din partea sa salutul fraților din presa țării latine (din occident, cari în acest an și-a ținut congresul său în Capitala Țării Românești, la București.

Primirea fraților latini dela intrarea lor în Țară până București, iar de acolo prin locurile pitorești și mănoase ale Țării, a fost plină de căldură și sinceritate, congresul însuși la care a asistat guvernul și fruntașii vieții noastre publice, a dat o nouă afirmare a solidarității și înțelegerii nevoilor rasei latine.

Totul a decurs în cea mai mare ordine, într-o atmosferă de adevărată fraternitate, conform programului stabilit.

Spațiul nu ne permite a da un raport mai detaliat, ne mărginim a publica frumosul și succintul discurs rostit de D-l Pamfil Șeicaru, președintele sindicatului ziariștilor, cu ocaziunea primirii gazetarilor latini în saloanele sindicatului:

Scumpe oaspeți, și pentru a traduce mai bine bătăile inimelor noastre: scumpe fraților Ziariști români sunt mândri și fericiți a vă aștepta la casa lor.

Este prima vizită solemnă care învese-

lește această casă zidită, putem să spunem, cu sudoarea frunților noastre. Nu veți găsi, scumpe frați și amici, în Capitala noastră, atât de încercată, nici monumente de marmură și cu atât mai puțin muzee bogate: fiți cei mai îndepărtați ai lupoacei n'au avut prilejul și liniștea în acest Orient tumultuos, nici pentru a zidi și nici pentru a cruța. Ei n'au avut de cât timpul să se apere. Veți găsi însă aici peste tot, în mândra noastră sărăcie, amintirea neștersă a acestor giganti, primii organizatori ai lumii, cari sunt strămoșii noștri comuni și din mâinile cărora noi vrem să primim sufletul nostru.

Șbuclimurile cu care Istoria atât de dureroasă a acestor XVIII secole au hărțuit viața daco-romanilor, au ridicat conștiința latinității noastre la înălțimea unui cult mistic: astfel s'a înfăptuit mîinarea care se numește continuitatea elementului roman în vechea Dacie!

Da, frații mei, pentru noi mai mult decât pentru celelalte ramuri cari au crescut din vechiul tronchiu roman, latinitatea a fost o adevărată religie.

Prin această conștiință religioasă a latinității noastre, am putut înfrunta timp de XVIII secole toate încercările și toate

sfășierile unui destin vitreg.

Voi, înaintașii noștri, mari popoare din Occident, grupate în jurul Romei, ați trăit aproape în familie, noi, pe care soarta ne-a aruncat la porțile depărtate ale Orientului, sub amenințarea tuturor vijeliilor, am trebuit să facem față tuturor atacurilor împotriva civilizației Europei, și luând forțele noastre în conștiința mistică a nobilei noastre origine, am putut duce aici lupta cea bună pentru cauza pe care unul dintre cei mai dotați dintre d-voastre a chemat-o: «Apărarea Occidentului».

Veți înțelege deci scumpe frați emoțiunea sfășietoare care ne cuprinde în această oră neuitată, în care spiritualitatea latină a lumii se reface în umila noastră Capitală prin aceia chiar cari sunt în serviciul ei zlnic.

Sunt convins că lucrările noastre vor întări neșterselile noastre afinități, vechiul nostru spirit de pură latinitate, adică și idealism cugetat pentru sfortzarea unversală, pentru cucerirea păcii.

Frați de aceeași rasă și de același ideal, fiți bineveniți printre noi.

Gospodărie națională

La Galați în port zăcea acostat de nu știu câtă vreme un remorcher, cu numele «Ștefan cel Mare» proprietatea primăriei din Cetatea Albă. Personalul vasului s'a prezentat avizeze primăria proprietarilor că în urma tat într-o zi la căpitania portului rugând, să scăderii apelor. Dunării, vasul are să atingă fundul apei și este periclitat să rămâne pe uscat. Și mai cerea personalul, ca primăria să le dea de știre ce are de gând cu ei: să stea la post, sau să plece acasă. Dacă o să rămâne, să le trimită leafa, de unde au, să ia dispoziții de plecare. Căpitania a avizat municipiul și luni au trecut după luni, fără să vie vre-un răspuns. În interval, vasul a ajuns pe uscat, s'a desfăcut din încheeturi, personalul s'a împrăștiat și trecătorii cari treceau pe lângă vasul fără stăpân, impresionați, luau de pe el câte o amintire.

Cu preferință lucruri de aramă și fier. Azi vasul de altă dată, împodobit cu numele celui mai mare voevod al Moldovei, a devenit asilul de noapte al drojdiei din port și ca mâine, nu va mai rămâne nici urmă de el, fiindcă începe să dispară și lemnăria.

Îată un mic tablou din epoca de consolidare a gospodăriei naționale, după spusele D-lui Vintilă Brătianu.

— Ho-ho! boii tatii, că vă dau apă rece; ho! viței mitei, treceti la bordei, c'o să vă dau mei, să vă fac buflei!

Și dracul alerga numai în goană, dând nutreț la boi, apă la vaci, mei la viței și făcând pe rând tot ce trebuie într-o ogradă bogată ca a lui stăpână-su.

Voinicul se frecă la ochi, să vadă dacă nu visează, căci nu-i venea să creadă că atâtă bogăție a putut să-i aducă dracul în câteva clipituri de gene.

Pe zi ce trecea însă, bogăția creștea mereu și în scurtă vreme, voinicul nostru nu mai știa ce să facă cu galbenii și unde să-i mai pună.

Ajunsese să-i pună în hambar, în loc de grâu, în butii, în loc de vin, prin pătuțe, în loc de porumb; iar vinul, grâu, și porumbul ce făcea în fiecare an le dădea pe pomână în mare parte, — astfel de belșug îi aducea încornoratul.

După vre-o trei ani, însă voinicului i-se urî cu singurătatea și se însură cu o fetișcană frumoasă, cum nu se mai găsea prin satele dimprejur, harnică și isteasă, de n'avea pereche.

Bogătașul fu destul de fericit cu nevistica ce-și luase, însă cu cât trecea vremea, cu atât și el se întrista mai frâu.

Nevasta băgă de seamă întristarea lui și-l întrebă ce-i roade la inimă, de este tot mai trist și slăbește tot mai mult.

Omul nu-i spuse la început dar, văzând că nevasta tot stăruie se lasă înduplecat într-o zi, când ea își încheiă rugămintea cu vorbele astea:

— De unde știi, că nu-ți pot fi de folos cu ceva, la păsul tău?

— Uite ce este la mijloc, nevastă, iacă așa, așa, așa. — și îi spuse foată tărăsenia, cu ucigă-l-toacă.

— Asta ți-e năpasta? Lasă pe mine, bărbățele, că-i vin eu de hac, îl dau la drac, îl fac, îl desfac, de uită că-i drac.

— Bine, nevistică; dar băgă bine de seamă, că tu nu ești decât o femeie slabă și el e drac, plin de vicieșuguri.

— Ce-ți pasă; vom vedea!

Într-o seară, pe când femeia mesteca mă-măliga, scaraoschi ședea și el lângă foc să se încălzească; dar stăpâna numai ce scoase meleşteul din ceanon, plin de terci ferbinte, și-l plesni peste ochi, zicându-i mănioasă:

— Ce stai mă, de-ți pică mucu'la foc?

— Dar ce să fac stăpână?

— Uite ce să faci: să te duci acumă într-o goană pe luncă și să-mi aduci, cum ai ști, vre-o zece-douăzeci de pitpalaci, că mi-a venit poftă să fac o ciulama să mănânc cu bărbatul.

Dracul pieri, ca un drac ce era și, în timp ce stăpână-sa făcu mă-măliga, el se și întoarse cu vre-o douăzeci și cinci de pitpalaci și câteva potârnicchi.

— Hii, — zise femeia, când îl văzu, — bine zicea bietul bărbatu-meu, când mi-a spus păsul lui.

A doua zi, femeia cernea făină să facă pâne. Dracul, și el pe acolea.

Nu știu, cum făcu gospodina, că scăpă sita din mâini și se vărsă toată făina în cenușa de pe vatră. Se făcu că-i pare rău de

ceea ce s'a întâmplat, dar pe urmă odată se întoarse la sarsailă:

— Ce mai aștepti mă, păcătoșule?!

— Ce să fac, stăpână?

— Până ce voi înfierbânta eu țestul, să-mi alegi toată făina din cenușă, dar să știți: să nu rămâie o lindenă de a țână în cenușă, și să nu găsească o lindenă de cenușă în făină! — și femeia se răsuci în călcăie, dădu un pumn în ceafa dracului și eși în ogradă, să facă foc sub țest.

Dracul se scărpină după ureche, căci la grea treabă îl înjugase stăpână-sa, dar făcu ce făcu și, până să se înfierbinte țestul stăpână-sii, alese toată făina din cenușă.

Femeia, când văzu că și astăiață e la bătuță, se includă tare mult și se gândi tot timpul că-i frământă pâinea, ce să nască-cească mai greu, ca dracul să nu poată în-deplini și astfel să-și ia tâlpășița, după cum fusese învoiala.

În cele din urmă, femeia-i dete un fir de păr creț, subțirel și mătă-os, și-i zise:

— Uite mă, vezi tu firul așa de păr?

— Mă văz — răspunse aghiuță.

— Ei, ia-l și caută ca, până se coace azima din țest, tu să mi-l faci drept ca răz de soare, că vreau să fac din el un co de înșirat mărele.

Dracul luă firul de păr, bucuros că de astă dată i s'a dat să facă o treaba așa de ușoară și se așeză pe lucru, îl uită trecându-l prin gură, cu gândul că, odată ud, firul va rămâne întins, dar când se uică la el, văzu că se făcuse mai creț de cum era.

Liberalii și „Victoria”.

Organul liberal din loc «Tribuna Nouă» în numărul său din 2. Oct. a. c. voind să îndrepte un atac contra consiliului municipalului Arad o chestiune deja deplasată, alacă grav vechiul nostru institut, fala Românilor de pe aceste plaiuri: «Victoria» din Arad scriind următoarele:

Intr'un articol din numărul precedent al ziarului am afirmat că una din învinuirile pe care inspectorul general anchetator le-a adus actualului Consiliu Comunal este aceea că Primăria în loc să depună numerarul disponibil, — evaluat în ziua anchetei la 13 milioane lei, — la Casa de Depuneri, potrivit legii,

— la depus la o bancă particulară.

Cu prilejul anchetei făcute de Inspectorul G. Cristea, Consiliul Comunal a fost întrebat

de ce a depus numerarul disponibil la o instituție particulară cu scontul Băncii Naționale, dar cu riscul pe care îl prezintă astăzi aceste instituții, (exemplu Banca Sârbească Timișoara.)

E adevărat că Banca Victoria ajută populația românească.

Dar Victoria are un reescont la Banca Națională de 93,000.000 (???) cu 6%, în timp ce ea «ajută» populația noastră cu 30%.

Acesta nu este primul atac îndreptat de organul liberal contra băncii «Victoria», întrucât nu de dragul adevărului, ci numai pentru a putea justifica o acțiune a lor, terminată prin eșec.

Cei cari scriu și inspiră organul liberal știu prea bine, ce este «Victoria» în ochii arădanilor, și chiar noi am fost acela cari când cu primul atac am solicitat armistițiul în chestia «Victoriei».

Ori dacă ar fi cineva ca să aibă eventuale nemulțumiri etice față de acest mare institut din trecut și pe care l'știm de atare și azi, am putea noi, fiii acestui județ cu tradiții vechi legați de acest institut, — azi ostracizați, a le avea ori chiar exprima. Și este ironia sortii, că noi pe care ne animă frumosul și binele, tradițiile din trecut, suntem constrânși a sări în apărarea «Victoriei» fără a fi solicitați și fără se aibă poate

Se duse cu el alături de casa stăpânului, la un fierar, luă un ciocan, întinse firul pe nicovală și începu să-l bată. Munci dracul mai bine de un ceas, dar firul de păr nu se descreșea de loc. Se duse apoi la dihonita cu păcură, înmuc acolo — nimic.

Femeia săltă țesutul și scoase azima coaptă.

— Hai mă, ești gata cu firul meu de păr?

— Acu, stăpână, acu — îi răspunse sarsailă, nădușt lac de apă de apăta murcă, — și dădu fuga la un stup din prisacă, scoase un fagure de miere, trecu firul de păr prin licoarea albinelor, — nimic. Părul se făcuse acum afară din cale ereș și dracul văzu cu groază că, în loc să-l întădă, îl încreșteșe mai mult.

— Hai, mă, ești gata sau te duci dracului dela ușa mea, dacă nu ești în sare să faci o treabă de nimic.

— Urte-acu, stăpână — zise necuratul și se repezi de luă un calăp de săpun, cu gândul să lungească firul pe oglinda din perete și să-l lipească acolo cu săpun. Când ajunsă însă în fața oglinzii și își văzu chipul, dracul rămase înmărmurit, căci albise toți, de necaz că nu putea face atâta ispravă și de munca ce puse pentru așa.

— Ce faci mă, nemernicule, n'ai mai isprăvit?

Atunci, drept răspuns, se auzi un pocnet grozav și o putoare umplu casa: plesnise sarsailă de ciudă.

Si aică așa s'a întâmplat că femeia a fost mai tare ca dracul.

POVESTE DIN POPOR.

nevoie, pe când domniii liberali și liberalizați a băncii suferă spre mahnirea lunei atacurile, acum repetate, contra «Victoriei».

Ne închipuim că beneficiile trase de acolo, impun și anumite îndatoriri, întrebăm deci pe P. S. Sa? Roman Ciorogariu, Dr. Aurel Demian, Dr. Sever Ispravnic, Ilie Pap, Dr. C. Ardelean, Dr. Ioan Robu, A. Șuluțiu

cari pe lângă calitatea lor de membrii înscriși ori deghizați a partidului liberal stau la conducerea institutului «Victoria» ce au de zis la aceste atacuri (și nu cred, că atmosfera trebuie curățată, ca nu cumva acest joc dublu să fie spre daună institutului, care noi îl vom să-l vedem tot mai ridicat din toate punctele de vedere?)

Pentru organizațiile noastre locale.

Prietenii noștri și organizațiile noastre provinciale, sunt rugați să câștige în termenul cel mai scurt, toate datele și dovezile, pentru a da în judecată pe toți magistrații, funcționarii, ofițerii, cari au comis fărădelegi și blăstămății în alegerile trecute.

Termenul dării în judecată expiră la 4 luni dela ziua alegerilor.

Afară de aceasta, sunt rugate organizațiile locale, a organiza un boicot în contra tuturor acelor cari au măsluit urnele sau au sprijinit și sprijinesc pe hoții de urne. Oamenii cinstiți sunt datori a se feri de aceștia, trebuie să simtă că trăiesc cu poporul și dela popor, prin urmare poporul trebuie să-i pedepsească, dacă ei s'au nat de partea dușmanilor săi.

NOTE CULTURALE.

Reprezentările la teatrul din Arad

Sâmbătă 8. Oct. Compania Cărăbuș C. Tănase: Zodia Porcului, revistă.

Duminică: Rusia. C u începutul la ora 8 și jum. Abon. B.

Luni: Balul Ana cu Lengyel Irén. Abon. C.

Marti d. m. cu prețuri reduse: Contesa Marica, operetă.

Marti 11. Oct. Compania Cărăbuș C. Tănase: «Dă-te jos din Corcoduș» revistă.

Miercuri: Lyon Lea cu Eta Szepessy. Abon. A.

Joi: Fetița lui Horváth cu Lengyel Irén. Abon. B.

Vineri: Fetița lui Horváth cu Lengyel Irén. Abon. C.

Duminecă 16. Oct. Trupa Iancovescu: «Triunghiul» comedie.

În 1. Oct. a. c. din nou s'au deschis porțile teatrului din Arad, deocamdată cu trupa maghiară de sub direcțiunea D-lui Szendrey, care în urma concesiunei Ministerului Cultelor și a contractului încheat cu orașul, din 30 de zile ale lunii are drept a juca în 20 zile, 10 zile fiind rezervate stagiunilor românești autorizate de Ministerul Cultelor.

Din aceste 10 zile vom avea plăcerea de a auzi lunar în 4 seri Opera Română din Cluj, celelalte 6 zile sunt rezervate Teatrului Național din Cluj, precum turneelor Teatrului Național din București ori altor trupe românești autorizate de a juca ca Compania Bulandra—Storin—Manolescu—Maximilian, Iancovescu, etc. în felul acesta având asgurate 10 reprezentații românești de întâiul rang.

Reprezentările teatrale românești: Sâmbătă în 8. Oct. a. c. companie de reviste Cărăbuș C. Tănase va reprezenta în Teatrul orașenc: «Zodia Porcului» revistă în 2 acte și 10 tablouri de Kiritzescu, iar Marti în 11. Oct. a. c. «Dă-Te jos din Corcoduș» revistă în 2 acte și 10 tablouri de M. Rădulescu și A. Moșoiu.

Sâmbătă în 16. Oct. a. c. va fi o singură reprezentație dată de marele comediant I. Iancovescu cu concursul marci artiște Tanti Cuțava-Barotzi precum a D-lui L. Lefter. Se va reprezenta extraordinarul succes mondial «Triunghiul» comedie în 3 acte de L. Verneel și Beer.

Miercuri 26. Oct. Turneul artiștilor Teatrului Național din București în frunte cu celebra artistă Maria Filotti va reprezenta pentru prima dată în Arad marele succes a stagiunei «Sapho» piesă modernă în 5 acte de Alphons Daudet și Gelotti. A nu se confunda cu piesa clasică «Sapho» de Grillparzer.

Miercuri 2. Novembrie compania lirică Leonard va reprezenta «Prințesa Circului» operetă în 3 acte de I. Kálmán în rolurile principale cu Ill Karácsonyi și N. Leonard.

La 12. Oct. a. c. Miercuri va avea loc în Palatul Cultural un concert simfonic cu bucați de Enescu, Saint-Saen, Borodin etc.

Efectele lașității.

Decând s'a născut noua Românie am dus frica urmărilor toferanței noastre, care cu altă ocaziune am tradus-o în lașitate. Față de îndrăznelile acelor cari și azi ca și ieri ne sunt dușmani la noi acasă. Lașitatea noastră de a pacta, de a colabora cu unii ticăloși, numai pentru a ne satisface poftele de câștiguri materiale, sunt în sare să ne pună în situații deosebite, și ca oameni și ca națiune. Autoritatea noastră când este aservită intereselor materiale, când ne-am coborât până la cei mai nemernici indivizi ai societății, nu poate rămâne nepătată.

Dacă ar fi vorba de o persoană indiferentă am trece pe lângă întâmplare tot indiferent, dar atunci când persoana reprezintă o autoritate sentimentul nostru de cetățeni cinstiți, și mai presus de toate sentimentul nostru de Români ne împinge până la revoltă și ne îndeamnă să cerem satisfacție. Iată cazul.

Scena se petrece într'un cinematograful care a excelat în zilele din urmă cu un film, care ar fi fost demn de rulat în fața oaspeților nostru latini, ca să vadă până unde știm noi merge cu neghiobia noastră. Aglomerație, om peste om, fericirea proprietarului sau ca să nu supăr, fericirea proprietarilor. Polițistul, natural, abea duce în vig cu atâta lume. Totuși unul dintre proprietari românul Schwartz, se repede la dânsul, îl înmăncește, îl lovește cu pumnii, cu bastonul su de polițist peântrucă, zicea, nu își fac datoria. Indignați, unii dintre spectatori dau expresii vii revoltei față de o astfel de nerușinată îndrăzneală. Ambițiosul Schwartz, bazându-se probabil pe Dumnezeu știe ce prietenie, nu se mulțumește cu bătăia reprezentantului autorității, el mai proferează cuvinte de ocară la adresa instituției din care face parte vrednica sa victimă.

Cineva dintre cei de față se încumetă să amintească războinicului nepot alui Ben-Hur că instituțiunea pe care o hulește, are și un șef atotputernic care, eventual, ar putea răzbuna fapta nerușinoasă a dsale. Dar Dl Schwartz se înfurie și mai mult și fără să ține socoteala ca vorbește cu o Doamnă din societate, continuă să-și reverse toată ura asupra a toți ce este românească.

Credem să fi spus tocmai suficient pentru a justifica nemulțumirile noastre exprimate la începutul acestui articol. Rămâne însă să vedem dacă Dl Zamfir Filotti, va cerceta cazul și va da satisfacție polițistului reprezentant al autorității în fața căreia Dsa se află, care a făcut serviciu la cinematograful «Elisabeta». Duminecă 2. Octombrie crt, și va căuta să împună respect instituției față de astfel de indivizi ca Dl Schwartz, păstrându-și în acelaș timp și prestigiul Dsale.

Informațiuni.

— PRIETINUL NOSTRU: Dl. Dr. MARIUS STURZA distinsul medic din Viena și Băile Sovata a petrecut câteva zile în cercul familiei sale și prietinelor săi din Ghioroc și Arad.

— PARTIDUL NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC din județul Ifrov a hotărât să pună listă de candidați la alegerea consiliului județean, care are loc la 20 Octomvrie crt.

— Dr. IOAN SUCIU decanul Baroului din Cluj a fost condamnat de Tribunalul din Cluj la 3 zile închisoare și 10.000 lei amendă pentru palmuirea unui coleg a' său în calitate sa de decan.

— MINISTERUL INSTRUCȚIUNII a dispus înființarea unei școli primare pentru populația românească din Sânt-Ana.

— CAP. POPESCU, care a tras un glonț de revolver asupra prefectului de atunci din Durostor: Dl. I. Ghibănescu a fost achitat de consiliul de războiu al corpului 2. armată, dovedindu-se că fostul prefect purta sămbețele cap. Popescu comand. companiei de jandarmi din Durostor.

— Dl. N. TITULESCU, ministrul nostru de externe a fost ales cu 61 voturi senator a Universității din București, Dl. N. Iorga a înrunit 21 voturi, iar Dl. S. Măndrescu 6 voturi.

— O MARE CATASTRROFA PE DUNARE. Divizia X. care face manevre în nordul Dobrogei avea de a trece Dunărea pe la Cazanele de păcură. În acest scop au făcut un pod de vase care a legat malul debregean cu cel muntean. Podul gața trupele au început să treacă. Din cauza vântului și a valurilor podul s'a deslipit fiind construit și primitiv, provocând căderea în apă a multor soldați. Numărul exact încă nu se cunoaște, a celor înecați, dar este mare. Stirea a produs o impresiune penibilă în localitate. Mulți părinți au sosit în localitate să se intereseze de copii lor. Se citează o familie, care abia întoarsă dela înmormântarea unei fiice, i s'a adus vestea că ambii feciori s'au înecat. Încă odată ușurătatea noastră proverbială.

— C RIMA UNUI NEBUN. Un tânăr avocat din Venezuela apucat de nebunie, crezând, că ascultă un ordin divin a sugrumat pe prietina sa, apoi i'a tăiat gâtul cu un briciu.

— AGRONOM COMDAMNAT. La Tribunalul din Chișinău s'a judecat procesul agronomului Mitică Ivănescu din Stășeni, care fiind însărcinat să împartă locurile de casă țărănilor săraci a luat înseminate sume de bani dela 12 locuitori, iar pământul l'a dat la alții. Agronomul a fost condamnat la 2 ani închisoare și la despăgubiri.

— PARLAMENTUL, totuși se va deschide la 15 Octomvrie a. e., contrar zvonurilor de prorogare, — numai să nu se mai resgândească până atunci.

— ORAȘUL ST.-LOUIS în partea de sud-est a fost distrus de uragan. 2500 case a fost complet nimicite, iar numărul morților este mare. Se crede, că numărul caselor distruse întrece cifra de 5000. Pagubele sunt evaluate la 75 milioane dolari.

— LA TECUCI un avion condus de plut. Cruceru a căzut dela o înălțime de 50 metri. Plutonierul a fost scos mort de sub dărâmturile aparatului.

— FIRMA MANISSALIAN, care să ocupa cu exportul cerealelor a ajuns în faliment, iar 2 dintre proprietari, deoarece au tras cereuri fără acoperire și cari nu au putut fi deci solvite, au ajuns pentru escrocherie la pușcărie. Face senzație acest caz, deoarece avem de a face cu firmă veche binevăzută pe piața mondială. Se crede a fi victima situațiunii nefaste economice de azi, când nici omul cinstit și muncitor nu mai răzbește de politica lui Vintilă.

— Dl. ED. MIRTO, fruntașul partidului național-țărănesc a fost în ziua de Marți, 4 Oct. primit în audiență de Inalta Regentă, căreia i'a spus toate fărădelegile și selbăticiile așa zisei alegeri din Bălți, cu aceea, că rezultatul publicat nu corespunde votului exprimat de alegători.

— CLUBULUI SPORTIV ROMAN «GLORIA CFR» va ține Adunarea Generală Constitutivă în ziua de 9. Octombrie 1927 la orele 9 și jum. a. m. în sala Festivă (în etaj) a Primăriei cu scopul de-a fixa cărările și persoanele cele mai potrivite pentru ridicarea sportului românesc în aceste părți.

— COSTE GYULA, prefectul de Timișoara se afirmă, că va fi în turând înlocuit. Cei mulți înainte.

— COMITETUL DE DIRECTIE A PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC va ține ședință acum sâmbătă în care se va discuta și chestiunea adunării, respective congresului dela Alba-Iulia.

— REVISTA ENGLEZĂ: «Sunday Graphic» a început publicarea memoriilor Reginei-Văduve Maria, cu un mare succes în Anglia. Ziarele noastre cer, ca guvernul lor să permită publicarea lor și la noi în Țară.

— SOCIETATEA STUDENTILOR IN TEOLOGIE dela Academia Teologică din Arad s'a constituit pentru anul școlar 1927—1928 și și-a ales următorul comitet de conducere: Președinte: T. Herbeju. Vice-preș: Șt. Giulvezan aIII. Secretar: Gh. Cepeanț aII. Casier: Șt. Teretean aII. Controlor: A. Tripon aIII. Econom: I. Mieluța aII. Bibliotecar I: V. Glodean aIII. Bibliotecar II: Gh. Perva aII. Bibliotecar III: O. Tamaș aI. Notar I: A. Lăzărescu aII. Notar II: I. Faur aI. Com. literar: I. Șchiopu aIII. I. Frișcan aIII. N. Boboc aII. T. Kőrösladányi aII. Gh. Moșiu aI. I. Poșac aI. Com. revizor: Gh. Crișovan aII. Gh. Barbă aI. Com. muzicală: V. Barbuțescu aII. Gh. Iescău aII. T. Gutu aI.

— TOATE PERMISELE LIBERE pentru pensionarii CFR dela data de 15 Septembrie a. e. se emit de către Inspecțiunea de Mișcare pe a căror teritor locuște pensionarul CFR. Prin urmare pensionarii CFR în viitor să nu mai adreseze cererile către Direcțiunea noastră de Exploatare ci direct Inspecțiunii respective de care aparține.

— FRAUDE LA REG. 11. JANDARMI în suma de peste 2 milioane lei au fost comise de Locot. Șt. Cătu, casierul acestui regiment. Averea i'a fost sechestrată.

— LORD-PRIMAR a Londrei pe anul 1928 a fost ales Sir Charles Batho.

— ȘEFUL SOCIALISTILOR POLONEZI d. Makestobe a fost otrăvit în un restaurant pe când lua masa de seară. Să crede, că e vorbă de un atentat politic.

Aviz.

Să aduce la cunoștință celor interesați că adeziunile pentru înființarea Băncii Salariaților Publici, se fac la Casa Cerească pentru Asigurările Sociale din Arad (Funcționarul ONETE) unde se poate lua cunoștință și de actul constitutiv și statutul respectiv, în zilele de Miercuri și Vineri între orele 17—18.30.

Acționari la aceasta Bancă, nu pot fi decât salariați publici inclusiv Pensionarii, moștenitorii acestora precum și foștii funcționari publici demisionați pentru motive binecuvântate.

Arad, la 4. Octomvrie 1927.

In chestia adunării dela Alba-Iulia.

Aducem la cunoștință cititorilor noștri, că imediat ce se va hotări ziua exactă în care se va ține adunarea, ori congresul, partidului nostru la Alba-Iulia, vom anunța aceste imediat pe toate căile și prin toate mijloacele ce avem la îndemână. Până atunci cei ce vor să participe să aștepte și să se pregătească în liniște în așa fel ca fiecare comună să trimită o delegație. Arad-ul care în istoria politică din'nainte de războiu, precum la începutul revoluțiunii a stat totdeauna în fruntea luptelor naționale, va ști și acum prin luptă și voință să-și asigure locul de cinste la noua Alba-Iulia în lupta dărză dusă pentru democrație și legalitate. Sus inimile deci la noua Alba-Iulia!

No. 2160—1927.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor a judecătoriei de ocol din Rovine în senzul §-lui 102 de lege LX din anul 1881 prin aceeași publică, va în urma decisului din anul 1926 de sub 1888 al Judecătoriei de Ocol din Rovine efectuându se în 1. August pentru soma de 2000 lei și acc. execuțiunea de escontențare în favorul Almasdi Todor reprezentat prin avocatul Dr. Avram Ursuțiu contra urmărițului îmșcătoarele cuprinse și supracuprinse cu aceasta ocaziune și prețuite în 4000 lei și anume 1 pulț pentru măsurie și aranjament se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma decisului de sub No. 2160—1927. a Judecătoriei Rovine pentru încasarea prescuziunii de 2000 lei capital, după aceasta din 10 Sept. 1926 interese și speșele de 1921 șabile până astăzi să de-ede termenul de licitație pe 15 Octombrie 1927 la orele 1.50 d. m. în Pecica și la aceea cumpărătorii, se înainte cu aceea observare, că îmșcătoarele din sus în senzul ar. de lege LX. din anul 1881 §-ul 107, 108 din partea celui mai sus acestea îmșcătoarele se vor vinde și sub prețul estimat.

Întrucât îmșcătoarele licitande sau cuprins și supracuprins din partea altor creditori și acestia și au câștigat drept de escontare asupra licitației în senzul §-lui 129 a legii LX din 1881 se va efectui și în favorul lor.

Rovine la 20. Sept. 1927.

CSÁKY,
executor judecătoresc.

Redactor responsabil Dr. Bărbușiu.

Citiți și răspândiți, ziarul „Românul”

URANIA

Până la 10 Octomvrie

Rin-î în Tin Răsbunarea.

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9¼

APOLLO

Duminecă 9 Oct.

Fetița cu leagăn.

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9¼

Mobile cu plata'n rate, pelângă prețul plățirei în numerar se găsesc în Magazinul GARAI, Piața Avram I. I.

Tipografia Aradî Hirlap nyomdászeme.